

„Общественият деец е герой, като жертвува живота, свободата и състоянието си, за да постигне идейни цели; но ако пожертвува убежденията си и претърпи гласа на съвестта си, ще постъпи срамно“.

Д-ръ Кр. Миятевъ

Езикът на мъртвите паметници

Историята на старите градове, народи и държави е наука, която прави тяхното минало безсмъртно. Отдавна сж изчезнали нѣкогашните държави Египетъ, Вавилония, Асирия, Персия, Римъ Елада, Византия и др., но тяхното минало продължава да живѣе и до днесъ между насъ, благодарение на историята на тѣзи държави. Тази история удовлетворява не само нашето обикновено любопитство да узнаемъ, какъ е живѣлъ човѣкъ въ старите времена, но тя ни носи и всестранны поуки, които, като използваме сега, ще можемъ да устроимъ днешния животъ по-благоразумно и по-щастливо. Историята, която ни рисува въ последователни картини миналото на народите и държавите, чертае същевременно характера, способностите и културния образъ на тѣзи народи. Колкото по малокултуренъ е даденъ народъ, толкова победна откъмъ общочовѣшки ценности е неговата история. Тя се изчерпва само съ нѣколко войни или грабежи и свършва твърде рано, защото и животътъ на такъвъ малокултуренъ народъ се прекратява много скоро. Има народи, които не притежаватъ никаква история, защото отдавна сж изчезнали, а презъ своя животъ не сж оставили никакви трайни културни паметници, по които днешниятъ историкъ да може да сѣди и за самия народъ.

За щастие, българскиятъ народъ не спада въ това число. Макаръ и малкъ въ сравнение съ други народи, но той, благодарение на своите културни и държавнически способности, е успѣлъ да се задържи невредимъ въ безпощадната борба за животъ, която отъ хиляди години насамъ се води между народите. Той не само че не е загиналъ, но е съумѣлъ дори да си извоюва и едно завидно положение, защото е издържалъ борбата и е доказалъ своето прѣво на съществуване чрезъ множество културни ценности. Той прѣвъ отъ славянските народи си устрои